

Iz zgodovine kerščanske ljudske šole.

(Dalje.)

Preklestvo tistih časov — zdvijano serce pri pičli omiki — je tudi učenike težilo. — Kako se je tedaj móglo govoriti od prave lepe izreje pri mladosti? Sreča je bila vendar, da so rastle še posamezne cvetice tu pa tam po puščavi, to je, starši, katerim so bili po stari šegi otroci naj ljubša gotovina. Iz takih rok so prihajali posamezni veljavni in modri Rimci. Vendar pa se je sploh pri ljudstvu nekaka mehkužnost razprostirala, enako črnim oblakom. Nihče ni mislil, da bi se ljudje napeljevali tako živeti, kakor tirja višje bitje, in nobenemu ni bilo mar, da bi se bilo treba tukaj kaj za večnost pripravljati. Učili so se in živeli le za ta svet. In tako so delali povsod, kamor je segala velika oblast Rimljanov, in kjer je gospodovala gerska šega.

V veliko bolj prijazni podobi se nam pokaže ljudsko izobraženje pri Izraelcih. Po božjem razsvitljenji so Izraelci, kakor vse svoje življenje, tako tudi domačo izrejo ustanovili na verski podlagi; nauk v božji postavi in poduk v svetem pismu jim je pred vsem drugim naj več veljal. Tako se je tudi ravnalo, ko se je v Izraelu očitna ljudska šola ustanovila, kar se je zgodilo po preselovanji iz Babilona. Postava je velevala, da mora vsak terg imeti svojo šolo, in da mora 25 otrok posebnemu učeniku izročeni biti. V zvezi s sinagogami in večidel pod vodstvom Levitov so se v tistem času šole povzdignile do naj višje stopnje. Izrejevale so ljudi za ta in uni svet. Tudi bi se motili, ako bi mislili, da se je njih delavnost razširjala samo med mejami Palestine. Veliko tisuč izraelskih družin je stanovalo v Babilonu in Medii, kjer so njih prededje pod Cirom ostali. Veliko jih je šlo pod Aleksandrom Velikim v Egipt, ter so imeli v Aleksandrii enake pravice kot Greki. Tudi v Sirii so jih prijazno sprejemali, in v Antijohii so imeli vse državljanske pravice. Od časa Antijoha Velikega so se Judje naselili v Frigii in Lidii, od kodar so se časa razšli po Mali Azii in Grecii. Na Arabskem je bilo 100 let pred Kristusom judovsko kraljestvo. V Rimu, kamor je Pompej perve Jude kot vjetnike poslal, so stanovali v mestu unstran Tibere. Z eno besedo: okoli leta 40. pred Kristusom, ni je bilo skor dežele, kjer bi ne bili Judje stanovali in pov-

sod, na tanko ločeni od nevernikov, so zvesto po čerki svoje stare postave stavili svoje sinagoge in brez dvombe tudi šole. Le to je bilo škoda, da pri njih dekleta niso smele hoditi v šolo, temuč, ker se ženski spol ni smel prosto gibati, so bile izročene materam, da so jih izrejale in izobraževale. Tudi to je bilo škoda, da je v izraelu družinsko življenje, posebno za- voljo ločenih zakonov, čedalje bolj razpadalo, in tedaj se šola tudi ni mōgla nanj zanašati. Žalostno je bilo tudi še to, da se je pri Izraelcih vera sprevergla samo na obhajanje ceremo- nij, kar ni nikakor bilo brez škodljivih nasledkov za ljudsko šolo.

(Dalje prih.)

Kratek obris godbine povestnice. *)

(Dalje.)

Godba novejših časov.

Z začetkom kerščanstva se začne tudi za godbino povestnico nova doba, ktere sad je naša dandanašnja godba. Kerščanske občine so gojile cerkveno petje; njih pastirji so si prizadevali ga zboljšati; posebno veliko za povzdigo godbe se je pripomoglo po samostanih.

Sv. Ambrozi, od 374. — 379. leta milanski škof, si je pridobil mnogo zaslug za zboljšanje cerkvenega petja. Vpeljal je štiri avtentične cerkvene glasorede, ter je zlagal in skladal nove cerkvene pesmi in napeve. Pravijo, da je on zložil ime- nitno, po njem imenovano, hvalno pesem „Te Deum Lau- damus“. Drugi pa terdijo, da je bila kakih 100 let pozneje zložena.

Sv. Gregori Veliki, papež od 591 — 604, je leta 599 cerkveno petje popolnoma pre naredil. Čveterim po sv. Ambro- ziju vpeljanim glasoredom je pridjal še štiri nove, ki jih je s čerkami A B C D E F G, v drugi osmini z a b c d e f g, in v tretji z aa bb cc dd ee ff gg i. t. d. zaznamoval. Vredil

*) V II. listu „Tovarša“ prosim, naj čast. bravci namesto v Atenu, v Tebnu berejo: v Atenah, v Tebah. Pristavljam, da tih pregreškov ni- sem iz nevednosti naredil, temuč sta se mi v hitri pisavi in večkratni misli na nemški „Athen“ in „Theben“ vrnila.